

תדריך מיוון וקלייטה

מיוון וקליטה
של חנין/נה עם מגבלה
במכינה קדם צבאית

משרד הבריאות
והשירותים החברתיים
הווען חברתי לישראל
סדרי חילוץ

קרן הביטוח הלאומי
לאומי לפיתוח שירותי לקוחות

הג'זינט

תדריך מיוון וקלייטה

המדריך "מיון וקליטה של חניך/כה עם מגבלה במכינה קדם-צבאית" פותח במסגרת מאוחז הדע של תכנית שיבולים - השתתפות צעירים עם מגבלות במכינות הקדם צבאיות.

התכנית מופעלת ע"י מועצת המכינות הקדם צבאיות ובשותפות רחבה של הגיינט, משרד החינוך, משרד הביטחון, משרד הרווחה, משרד הבריאות, הקרן לפיתוח שירותים לנכים בפיתוח לאומי, קרן משפחת רודרמן ופדרציית ניו יורק.

פיתוח וכיהול מאוחז הדע וריבוץ ועדת תדריך:

זאב סלע - רכז פיתוח ידע והשתלמויות, תכנית שיבולים, מועצת המכינות הקדם צבאיות.

עדות תדריך:

יפעת קלין	ג'וינט ישראל מעבר למוגבלות
אפרת אהרון	מועצה המכינות הקדם צבאיות
מיימי פלאטי	משרד החינוך
ד"ר נעה טירס פיר	משרד החינוך
נחמה כהן	משרד החינוך
נועה שגב	משרד החינוך

פיתוח וכתיבה: זאב סלע, אפרת אהרון

ייעוץ: ד"ר נעה טירס-פיר

הפרק בנושא הנגשת פעילות לפי סוג מגבלות - מתוך המדריך להשתלבות ילדים ונוער עם מגבלות בתנעות הנוער, 2015.

עריכה לשונית: אלישבע מאן

עיצוב, עימוד והנגשה: תבונה ונגישות טכנולוגיות בע"מ

חוبراּת זו נכתבה בלשון זכר מטעמי נוחות בלבד והוא מיועדת לשני המינים במידה שווה.

תש"פ 2020

מועצה המכינות הקדם-צבאיות | תוכנית 'шибולים' | shibolim@mechinot.org.il

תוכן עניינים

הקדמה:

התדריך נכתב במסגרת מארץ הידע של תכנית שיבולים ומטרתו היא הנגשת תהליכי המין למועדים עם מוגבלות על ידי סיוע והכוונה לצוותים לביצוע מותאם של התהילה. בתרניר זה קיים מידע שמטייחס באופן מוקד לשלי הראיות וכן מידע שמטייחס באופן רחוב אל ההתאמת פעילות לפי סוג המוגבלות. ההתאמת הפעולות נcona וROLONGNTI למכבים רבים ומגוונים בשנת המכינה ולא רק לתהיל' המין והקליטה.

1.....	חלק א' - תהליך מין מוגבש.....
1.....	מבוא .....
2.....	הכנה לתהיל' .....
4.....	הראיון האישי .....
8.....	חלק ב' - הנגשת פעילות לפי סוג המוגבלות – דגשים ועקרונות .....
8.....	דגשים ועקרונות בעבודה עם חניכים עם מוגבלות מוטורית .....
8.....	דגשים ועקרונות בעבודה עם חניכים עם אוטיזם .....
9.....	דגשים ועקרונות בעבודה עם חניכים עם בבדות שמיעה .....
10.....	דגשים ועקרונות בהדרכת חניכים עם מוגבלות בראייה .....
11.....	לקות רב-מדנית .....
11.....	דגשים ועקרונות בעבודה עם חניכים עם מוגבלות רב-בעייתית .....
12.....	דגשים ועקרונות בעבודה עם חניכים עם מוגבלות נפשית .....

חלק א' - תהליך מיען מונגש

מבוא

תהליכי המיען במכינות הקדם-צבאיות מתאפיינים בשוני בין המכינות מחדר גיסא, לצד קווים דומים, מאידך גיסא. מסמך זה מציע קווים מנהיים לקיום תהליך מיען מונגש, שיסיעו לצער עם מוגבלות יהנות מהודנות שווה על ידי התאמת הסביבה למאפיינים הקשורים למוגבלתו.

חשוב לציין, שצער עם מוגבלות ובני משפחתו מגיעים לתהליך המיען עם חששות גדולים מעבר לחששות הרגילים המלווים צעירים ללא מוגבלות. חששות אלו קשורים לחוויות מעברם בוגר לחששות הנגימות נגימות במרחבים ובמפגשים ציבוריים, וכן לדעות קדומות ולסיטיגמות שעדיין רוחחות בקרוב חלק גדול מהחברה הישראלית ועלות להקשות על הקבלה למכינה.

חלק א' מחולק לשני חלקים:

1. הכנה לתהליך
2. הריאון האישי

חשוב! יש להפיץ את המסמך לכל מי שעתיד לראיין במסגרת מיענים/ראיונות קבלה למכינות וכן ללמד אותו יחד בישיבות צוות.

1. הכנה לתהילה

כדי לקיים תהיליך מיעון מונגש חשובלייצר סביבה נוחה, נעימה וモותאמת שתאפשר לצער עם מוגבלות להיות נוכח באופן מרבי בכל התהילה. ביעון שבמקרים רבים עשויים הגיע חניכים עם מוגבלות אשר אינם מזוהים ככלה, יש להתייחס להכנות ולהתאמות כליליות באופן גורף גם אם איןכם יודעים כי לתהיליך המיעון יגיע צער עם מוגבלות.

הכנות כליליות

הכנות ה必要的וועלו לכל המראינים, אולם הכרחיות למראינים עם מוגבלות כדי להנגיש את המפגש ולאפשר לצער להביא את עצמו באופן מיטבי, לצד החששות הטבעיים ממפגש זה שבו הוא "נבחן" או נבדקת התאימות למכינה.

הכנות לריאון אישי ולפניות בקבוצות קטנות

1. דאגו לחדרים או למרחבים מרוחקים ומבודדים עד כמה שנייתן, מוארים מספיק אך לא מסנוורים. לעיתים, מוגבלותות שונות מתאפייניות בלקויות תחשתיות וחושיות אשר יכולות להיות מועצמות בתנאים מסוימים. בנוסף לכך, החששות הטבעיים עשויים לגרום למוعد לחוש במצבה ובמתח שלא יאפשרו לו להוביל לריאון בmäßigתו ולטנו להכירה.
2. נסו למנוע הפרעות חיצונית עד כמה שנייתן, כולל רעשים שונים בתחום החדר ומהוצה לו. הפרעות אלו עשויות לאתגר להסחת דעת אצל כל אדם, אך למשל, אצל אדם עם הפרעת קשב וריבוכו. USES: הבעיות יכולות לגרום לחוסר שקט פנימי, לתזוזיות רבה וליחסים יכולים להתרכז בשיחה. לדוגמה, אם יש תנופה של אנשים או בעלי חיים מחוץ לחדר מומלץ לסגור את הדלת או להסיט את הוילון, אם יש מנורה מהבהבת או מרעישה חשובה להחליף אותה או לבבotta.
3. הזמיןו את המראינים לשאלות הבקרה או לבקש הפסקה בכל שלב. מידיו פעם עצרו וודאו שהדברים ברורים.

הנחיות מוקדמות לצעירים עם מוגבלות

חלק זה מתיחס להבנות כאשר ידוע מראש שהגיע צעיר עם מוגבלות. ההבנות המפורטות יסייעו לכם, לצער ולמשפחה לעבור חוות מיטיבה ומכבדת, גם אם בסופו של התהליך יוחלט כי הצער לא יתקבל למכינה. ההוראות מתיבססות על מידע מקדים שהגיע אליכם וכך שאספתם באופן פעיל בונגג ערך המוגבלות, להתאמות ולהנגישות הדורשות.

דימון ליום המיין

- יש לבדוק את הדרך הנכונה ליצור קשר לצורך זימון לתהילר המיין:
  - בבדיקות שמיעה: בדקו אם יותר נוח לצער בדרך כתובה (מיילים, הודעות, מכתבים וכו').
  - לקות ראייה: בדקו אם יותר נוח לצער בדרך שאינה מחייבת קראת טקסט. שימוש לב שרב האנשים עםלקות ראייה משתמשים באפליקציות מקריאות טלפון ובתוכנות מגדיות ומקריאות במחשב. תוכנות אלה יודעות לקרוא טקסט בהודעה או בקובץ וורד, אך אין מסוגלות להקריא קבצי תמונה או PDF.
  - מוגבלות קוגניטיבית: נסו מראש והזמנה והשתמשו בפשיטת לשוני (מיילים פשוטות, משפטים קצרים ולא מורכבים מדי, ללא הומור וציניות).
- בדקו עם הצער כיצד הוא מגיע ליום המיין והאם הוא זקוק לתמיכה כלשהי (חיבור לצעירים נוספים מאותו אזור מוגרים לצורך שימוש בתchromורה ציבורית או צירוף להסעה פרטית שmagua מאותו אזור; תמונה ויזואלית של המבנה אליו יצטרכו להגיע, נציג שימתין בתחנת האוטובוס וכדומה).
- בעת הזימון יש לבדוק עם הצער או עם מי מטעמו, האם ולאחר הנגישות והתאמות הוא זקוק ביום המיין.

הבנה ליום המיין

- בצעו רשימה של כל המרחבים והפעילות שבהן הצער-Amor להשתתף בתהילר המיין, מרגע הגיעו למכינה ועד עזיבתו (חניה, דרך נגישה אל המכינה, חדר הריאון, שירותים, מסדרונות, מדרגות, מרחבי עבודה בקבוצות גדולות) ופלו בהתאם למידע שקיבלתם על הצער בהנגישות ובהתאמות.

2. כאשר מדובר במוגבלות קוגניטיבית, חישבו על התכנים המועברים ביום המיון וכיוצא ניתן להנגישם למועדן. מומלץ לקבוע אותו בשעה מוקדמת יותר ולעבור אותו בפירות על התוכנית - אילו ייחידות יהיו, איפה הן יתקיימו, מה יקרה בכלל אחת מהן.
3. כאשר מדובר בלקות ראייה, שימוש-לב שאורות פלורנסט בדרך כלל מסנוורים, שחוובלי ניגודיות בצבעים (בכתב על נייר, בצבעים המפרידים בין אזורים, בצלחת על מפה, בשולי המדרגות).
4. כאשר המראין מגיע במסגרת התוכנית, חשוב שהmareain יהיה איש צוות, רצוי בכיר, עם הבנה עמוקה של החשיבות בקיום ריאיון מונגש ועם יכולת לקיים ריאיון כזה תוך הקפה על ההנחהות.
5. הכוינו מבעוד מועד את הטפסים הרלוונטיים ומלאו מראש את המידע הידוע לכם.
6. במקרים של ייחידות זמן ארוכות במיעון הקבוצתי או בריאיון, מומלץ לבחון אפשרות לחלקן ליחידות של 45-60 דקות לפחות ולאפשר הפסקות במקרה הצורך.
7. מומלץ להקצות זמן רב יותר לריאיון של צעיר עם מוגבלות מאשר לצעיר ללא מוגבלות, בעיקר אם ידוע שבשל המוגבלות יש לצעיר צורך בזמן רב יותר להתארגנות.

2. הריאיון האישי

לאחר שהתוכנתם לפי האמור בחלק הראשון, חשוב בריאיון האישי לפעול לפי המפורט להלן:

קוויים מנהים

1. הציגו את עצמכם וספרו על עצמכם בקצרה. ספקו מידע שיסביר מה תפקידכם במביבה.
2. הסבירו בקצרה כיצד יתקיים המפגש: משך הריאיון, מי הנוכחים, אם אתם נוהגים לכתוב בזמן הריאיון - ציינו זאת בתחילתו.
3. התחליו עם שאלות סגורות והמשיכו עם שאלות פתוחות. לעיתים אנשים זוקקים לזמן לפני שהם בטוחים ונינוחים למספר על עצמם בהרחבה.
4. שאלו בכל פעם רק שאלה אחת ואל תשתמשו בשאלות המורכבות מכמה שאלות.
5. אפשרו למראין לשאול שאלות, דבר אשר עשוי להפחית חרדה ומאפשר שיח דיאלוגי ופחות חקירה או בדיקה.
6. הימנעו משאלות לגבי מידע שכבר יש לכם אלא לצורך אישוש, הבחרות/העמקה או אם איןכם בטוחים לגבי המידע הקיים.

- . 7. אם המועמד הגיע עם מלאוה, דברו אל המועמד. הוא המוקד ולא המלאוה. אם המלאוה הוא אפשרי/מתורגמן/מנגיש לשוני - פנו אליו רק אם תזדקקו לעזרה בשיחה.
- . 8. התחלו את השיחה באופן רגיל כמו עם כל מועמד אחר. המוגבלות היא רק חלק מהאדם ולכן אל תפתחו את השיחה בנושא זה. בהמשך השיחה, דברו גם על המוגבלות, בלי חשש אך ברגישות, כאשר הדגש הוא על ההתאמות וההנגישות שהצעיר זוקק להן. שאלו על מקומות מתאימים אל מול מקומות שבהם הכוחות של הצעיר באים לידי ביטוי/חזקות.
- . 9. במהלך הריאון, היי רגעים ונינוחים, דברו באופן רגיל.
- א. תשומת-לב מיוחדת נדרשת במקרים הבאים:
- ב. מוגבלות קוגניטיבית: דברו בשפה פשוטה, ללא משפטים מורכבים ולא מילים גבוהות, הימנעו משימוש במטאפורות ובדימויים, העבירו מסרים ברורים.
- ג. מוגבלות תקשורתית (הספקטום האוטיסטי, SCD): השתדלו לשמור על קשר עין, דברו במשפטים מכוני מטרה, הימנעו משאלות המברירות לעומק מצב רגשי או שאלות המכוננות להבנה או לפרשנות של סיטואציות חברתיות.
- . 10. גם אם תפעלו לפי כל המלצות במסמך זה, יתכן שהצעיר עם המוגבלות יהיה בתחילת הריאון לחוץ ויתקשה להביע עצמו. צברו, עברו כל צעיר זהו מצב חדש, הם לא מבירים את המראאים ומלווים בחששות ובהתרgesות. לכן, חשוב שתאפשרו מספיק זמן, נסו לרכך את המפגש ולאפשר לצעיר להביא עצמו בהמשך המפגש. במקרים מסוימים רצוי לחלק את המינוי לשני מפגשים כדי לאפשר לצעיר להכיר את המקום ואת המראיין ולהגיע בפעם השנייה רגוע ומוכן יותר.
- . 11. חשוב לעדכן את הצעיר עם המוגבלות בסוף יום המינוי האם וכך ימשך התהליך. יש לחזור אל הצעיר עד שבועיים המינוי עם החלטה על המשך התהליך או על הפסקתו.

כיצד לזהות מצב שבו תיתבען מוגבלות לא מוצרת?

הדגשים הבאים יסייעו לכם לזהות מצב שבו יתכן כי למראיין יש מוגבלות כלשהי, אולם הוא טרם חשף אותה מסיבות שונות. להלן כלים שישו לכם לזהות מצב זה.

1. אם הצעיר בוגר מסגרת של חינוך מיוחד.
2. אם הצעיר הגיע או הודיע מראש שיגיע לריאון עם מלאוה (הוראה, בן משפחה או כל אדם אחר).
3. אם תוך כדי השיחה מתגלה מידע על:
  - א. מעברים רבים של מסגרות חינוך שלא קשורות למעבר מוגרים.

ב. היעדרות ממושכת מהמסגרת החינוכית.

ג. אשפוזים ממושכים.

ד. אשפוזים פסיכיאטריים.

ה. נטילת טיפול רפואי פסיכיאטרי (גם ריטליון).

ו. נטילת תרופות שינה/קשה שינה.

4. התנהוגיות בזמן הריאון שיכולות להעיד על מוגבלות:

א. טיקים לא רצוניים.

ב. קשיי ממשמעתי ביצירת קשר עין.

ג. דיבור לא מאורגן או מונוטוני.

ד. שפה גבוהה ולא מקובלת או אוצר מילים מצומצם במיוחד.

ה. התנהוגות לא מותאמת, לבוש לא מותאם.

ו. היעדר חוויות חיים נפוצות בשכבה הגיל.

ז. תלות קיצונית בהורים.

ח. קשיי בליהcence לחדר הריאון.

ט. חוסר סבלנות.

י. מיומנויות שיחה לקוית (דיבור/הקשבה).

מה לעשות בשעה חשד צה?

1. המשיכו את הריאון ברגיל.

2. התייחסו בריגישות ובудינות אל ה"رمזים" או אל הדברים שעלו ושאלו שאלות כדי להבין יותר לעומק את הנקודה. יתכן שהשאלה תפתח סיפורם הדורש התיחסות מיוחדת או "תחנה" בדרך بحيו של הצעיר.

3. אם קיימ שיתוף פעולה והמרואיין מספר על מוגבלותו, בדקו באילו תחומים הוא זקוק לתמיכה ו/או הנגשה ובאיזה עצימות.

4. הציגו את תוכנית 'шибולים' לצעיר. העזרו ב"הנחיות להציג התוכנית" והסבירו כי ישנו תהליך מותאם לקליטה במכינה לצעירים עם מוגבלות וכי קליטה במסגרת התוכנית תאפשר קבלת תמיכות והתראמות לפי הצורך.

בכל מקרה שבו אתם מזהים מאפיינים שעשויים להצביע על קיומה של מוגבלות, יש לפנות אל אפרת אהרון - מנהלת תוכנית 'шибולים' לשם בדיקת התאמת המועמד לתוכנית ולקבלת הדרכה, הנחיה וכליים להתאמות.

אפרת אהרון: 0542-199878

חלק ב' - הנגשת פעילותות לפי סוג המוגבלות – דגשים ועקרונות

מתוך: המדריך לשילוב ילדים ונערים עם מוגבלות בתנויות הנוער, 2015

דגשים ועקרונות בעבודה עם חסכים עם מוגבלות מוטורית

- ◀ מומלץ וחשוב לקבל מידע מוקדם על החסן: כיצד מתニアד, לאיזו עדשה הוא זקוק, באילו תחומים הוא עצמאי.
- ◀ יש לנקחת בחשבון התאמה של חדר הפעילויות ושל כל הפעילויות במבנה.
- ◀ אם יש צורך בהנגשה, יש לפנות למנהל התוכנית - אפרת אהרון.
- ◀ טיולים ומפעלים מיוחדים - יש לתכנן ולהתIRONן מראש בהתאם להתאמות הנדרשות.

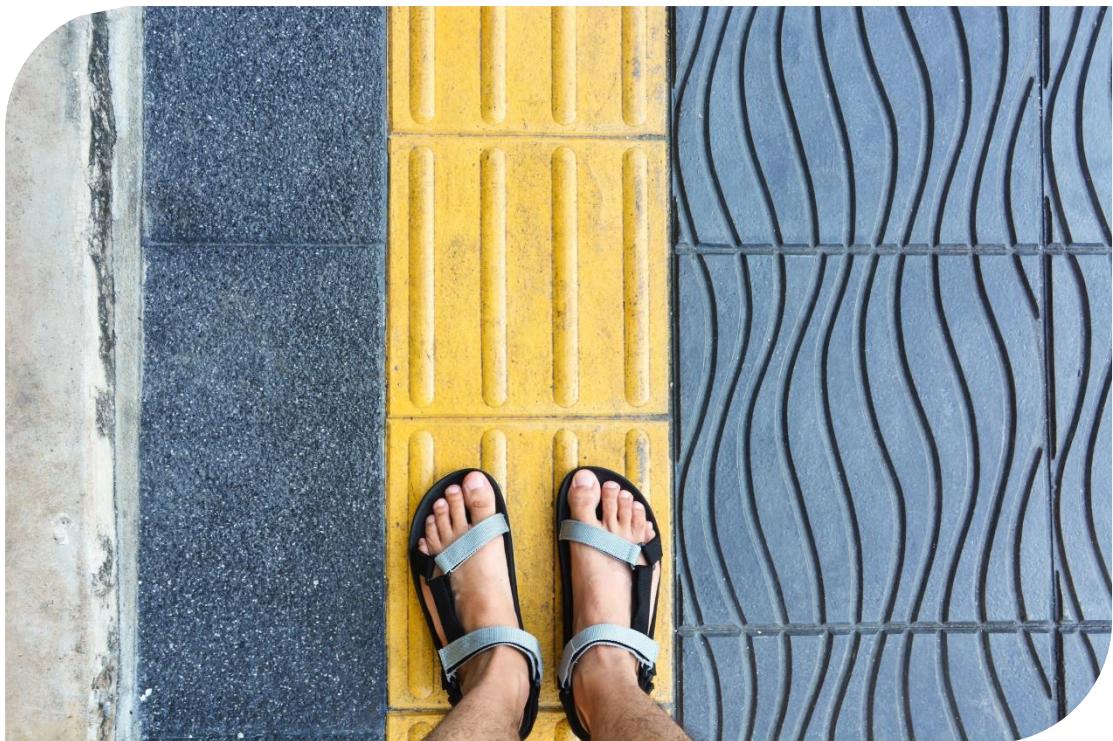
דגשים ועקרונות בעבודה עם חסכים עם אוטיזם

- ◀ הקפידו על מקום פעילות קבוע עד כמה שניתן ועל מבנה פעולה קבוע ומוכר. מומלץ לכלול במרקם הפעילויות מעין טקס קבוע לפתיחה הפעולה ולסיומה (שיר פתיחה, שאלת קבועה, סבב מה נשמע וכדומה).

- ◀ לפני מתן הוראה רצוי לפנות לחניך בשמו ולומר באופן ברור אם אתה עומד לשאול אותו שאלה, להציג לו משימה או לבקש בקשה.
- ◀ מומלץ להשתמש בהוראות ישירות וברורות ולהיעזר בתמונות הממחישות את הנאמר.
- ◀ לקרהת פעילות שמהווה שבירה של השגשה חשוב להבין את החניך היבט ולהסביר לו במפורט לפחות יום קודם לקרהת מהו הולכים, מה יהיה בפעולות, מה סדר היום, את מי נפגש, היכן נעצר בדרך ווכ'.
- ◀ לחניך עם אוטיזם בתפקוד גבוה - אפשר לסיעו לו וללמד אותו מה מותר ומה אסור, מתי מתאים לדבר, מהם החוקים המקובלים. לחניך זהה יש יכולות קוגניטיביות גבוהות ורצוי לחשב כיצד מתגברים עליו ומשתפים אותו (למשל: שהיה אחראי להכין דקמת פתיחה על נושא הפעולה או שהיה אחראי להביא ידעה חדשה מחדשות שביע).

דגשים ועקרונות בעבודה עם חניים עם כבדות שמיעה

- ◀ הקפידו לשמור עם החניך על קשר עין ופנים גלויות (לא לבסות את הפה).
- ◀ הקפידו לשמור על תרבות דין ודיבור ולזודו שני חנים לא ידברו במקביל.
- ◀ מומלץ בהתאם מראש קוד מוסכם בין המדריך לחניך, במקרה שהחניך מרגיש שהוא 'הולך לאיבוד' או אינו מבין את הנאמר.
- ◀ שמיירה על שגרת פעילות, שעות קבועות, מבנה מוכר וקבוע חשובים ומקומות ביטחון.
- ◀ מומלץ לשלב בפעולות כתיבה ותמונה לצורך המחברה.
- ◀ אביזרי השמיעה למיניהם הם דבר יקר מאד. לכן חשוב, בעיקר לקרהת טוילים, לעורר תיאום ציפיות עם החניך: הימנע מהמלחמות מים או כל פעולה שעולה לגרום נזק למברשר, מקום לשמיירה על המברשרים בלילה.
- ◀ לקרהת טוילים חשוב גם לוודא למה החניך זוקק: נקודת הטענה לבטריות למברשרים, תיווך של הנאמר באוטובוס, תמלול של פעילות הנעשית בשעת חשיכה, ועוד.
- ◀ אחד המאפיינים של עזרי השמיעה הוא שהם אינם מצילים לסיכון רעשים. המשמש שומע באותה עוצמה את קולות הדוברים בחדר, קולות אחרים בחדר (כיסא חרוך, צלופן שנע ברוח, מנורת פלורנסנט מזדממת) וקולות מחוץ לחדר (חניים מרעים, מכוניות). מצב זה מקשה על הריכוז לאורך זמן. לכן חשוב לצמצם עד כמה שאפשר את רושאי הרקע באמצעות הקפדה על שקט, בידוד קולות מחוץ לחדר ותחזקה של החדר בהתאם לצורכי.

dagshim-u-kronot-be-hadrachet-chnicim-um-mogbelot-braia

- ◀ הקפידו בכל האפשר לשמר על חדר פעילות קבוע ועל מיקום קבוע של הרהוט בחדר.
- ◀ יש להבטיח שמקומות הפעולות יהיו נקיים מחפצים חדשים או מוחפצים שניצן להיתקל בהם.
- ◀ יש להזמין מקומות מסוימים (כמו מדרגות, רצפות חלקות, דלתות פתווחות למחצה) ולסמן אותם בסימנים הניצנים לדוחי על ידי החניך עם ליקוי הראייה, כגון צבעי כתום וצהוב.
- ◀ מומלץ להשתמש בשטיחים או במדרכנים מרופדים (נשענים על הקיר) לתחום גבולות אזרוי פעילות שבהם יש תנואה רבה אשר עשוי להיות מבשול עbor הצעיר. חשוב לשמור על סימן אחיד ולא משתנה מפעולות לפעולות.
- ◀ יש לפעול באזורי מוארים היטב.
- ◀ מומלץ להרבות בהסברים מילוליים להוראות, כולל חלופות להדגמה (לדוגמה: לתת לחניך למשש את החבל כאשר המדריך מציג את החבל לקבוצה).
- ◀ יש לאפשר לחניך עם ליקוי ראייה היכרות עם מקום הפעולות וגבולותיה לפני הפעולות (בעיקר בדבר דבר במקום חדש).
- ◀ יש להיעזר בהנחה ידנית, החזקה בכף יד, בכ��馥 או במותניים בהתאם לצורך. תוך כדי הנחיה יש להקפיד על בבוד החניך ולא לאלץ אותו לאחיזה מיותרת.
- ◀ אם המדריך משתמש במידע בתוכו, יש לכתוב בגודל ובאופן שהניגוד יהיה בולט (שחור על לבן או צהוב, קוו עבה).
- ◀ לפני מסירת כדור או ציוד אחר יש להתריע על כר בקהל.

לקות רב-ممדית (לקויות למידה מורכבות)

הלקות מאפיינת חניכים בעלי אינטלקטואלית גבולה עם קשיים נלוים בתחוםים שונים. קשיים אפשריים:

- ◀ **לקות בקשר או בריכוז** (יכולת להתבטא בחוסר ריכוז ובהתנתקיות או בהתנהגות היפראקטיבית).
- ◀ **לקות בתחום השפט**.
- ◀ **לקות בתפיסה חזותית או בתפיסה שמייעתית.**
- ◀ **קושי בהסתמךות למרחב ובזמן.**
- ◀ **לקות בזיכרון לטוחה קצר או ארוך.**
- ◀ **קושי בארגון זמן.**
- ◀ **היעדר אסטרטגיות למידה.**
- ◀ **איימפלסיביות, אי-שיקט.**
- ◀ **קשיי ארגון ותכנון.**

עקב בישולנות חוזרים ותחושת חוסר אונים עלולים להופיע גם קשיים רגשיים, דימוי עצמי נמר וחרדות.

לחניכים עם ליקות למידה רב-בעייתית יש קושי ביצירת קשרים חברתיים והם חוזים לרוב בדעות ודוחיה חברתיות.

דגשים ועקרונות בעבודה עם חניכים עם ליקות למידה רב- בעייתית

- ◀ **הקפידו** ככל האפשר לשומר על שגרה קבועה: מקום פעילות קבוע, שעות קבועות, מבנה פעילות קבוע.
- ◀ **מומלץ** לקבוע סימן מסוים בין החניך למדריך, שיסמן באשר החניך מרגיש שהוא צריך תיווך נוספת או שאינו מבין.
- ◀ **מומלץ** לקיים את הפעולות בחדר עם כמה שפחות גירויים (על הקירות, על התקורה, על הרצפה, ביריהוט וכו').
- ◀ **לקראת** פעילות שוברת שגרה יש לשבת עם החניך באופן מסודר ושקט ולהזכיר אותו לפעולות – מרגע היציאה מהמבנה ועד לחזרה (למשל: מה צריך להביא, איך מגיעים, מהלך הפעולות עצמה, מקומות עזירה לשירותים).

- ← כאשר מטילים על החניכים משימות, מומלץ לחלקו לשלבים ולהסביר אותן בצורה פשוטה, ישירה וברורה.
- ← במהלך ההסברים יש להשתמש בכל הניתן בהמחשות (למשל תמונות) באמצעות עזר.
- ← מומלץ לחזור כמה פעמים וב的日子里ות שונות על עיקרי הדברים.
- ← קטע קראיה - עדיף שיוקרא בקול ברור על ידי אחד המדריכים.
- ← לפני מתן הוראה מומלץ לפנות לחניך בשמו ולומר באופן ברור אם אתה עומד לשאול אותו שאלה, להציג לו משימה או לבקש בקשה.
- ← במהלך הפעולה מומלץ לשלב משימות פשוטות בזוגות או בשלשות. שיטה זו עדיפה על פני משחק עם משתתפים רבים.

דגשים ועקרונות בעבודה עם חניכים עם מוגבלות נפשית

magun ha-betoyim ul ha-prutot nefesh miskha lemili'ach ul dagshim achidiim. At ha-dagshim chshov le-barer mol ha-chnich, ha-horim ao ha-gorim ha-metaplim. Um zat, halein ukronot achdim ha-mishotafim le-kol ha-matmodim um le-kot nefshit:

- ← הקפידו להמשיך ולהתייחס לחניך באל כל אחד אחר במסגרת.
- ← מומלץ לבדוק את התוכנית האישית של החניך כדי לקבל הנחיות מתאימות בנוגע לרגישיות מיוחדות, להתנהגויות הדורשות תגובה או לדיווח ולהתאמות הנדרשות.
- ← חשוב לספק לחניך סביבה מכילה, תומכת ולא שיפוטית.
- ← היו גמישים בנוגע לצרכים המשתנים של החניך.